

«Πατέρα, μου έλειψες σε όλη τη ζωή»: Συγκλονίζει ο γιος του ήρωα Τάσου Μάρκου

/ [Ιστορία - Εθνικά Θέματα](#)

Με αυτή τη φράση ο Πάρης Μάρκου, γιος του Τάσου Μάρκου, επιχειρεί να περιγράψει στο Κυπριακό Πρακτορείο Ειδήσεων τον άνθρωπο πίσω από τον ήρωα της Μιας Μηλιάς. Έναν πατέρα που πρόλαβε να γνωρίσει μόλις μέχρι τα έξι του χρόνια, αλλά η παρουσία του, οι λίγες αναμνήσεις του και κυρίως η απουσία του, σημάδεψαν ολόκληρη τη ζωή του.

Ο Τάσος Μάρκου είναι για την Ιστορία, ο αξιωματικός που συνδέθηκε με την αντίσταση κατά την τουρκική εισβολή του 1974 και τη Μια Μηλιά. Για τον γιο του, όμως, πέραν και πάνω από όλα αυτά, ήταν ο άνθρωπος, που όταν βρισκόταν μέσα στο σπίτι, του δημιουργούσε ένα αίσθημα απόλυτης ασφάλειας.

«Τον θυμάμαι με τη στολή μέσα στο σπίτι. Ήταν ένας άνθρωπος ήρεμος, σοβαρός, με μια παρουσία που μας έκανε να αισθανόμαστε ασφάλεια», λέει στο ΚΥΠΕ.

Οι αναμνήσεις του από τον πατέρα του είναι λίγες, αλλά, όπως αναφέρει, καθαρές. Θυμάται τις εκδρομές στη θάλασσα και στο βουνό, αλλά και την τάξη που υπήρχε στην καθημερινότητα της οικογένειας. Υπήρχε συγκεκριμένη ώρα για το παιχνίδι, την τηλεόραση, το διάβασμα, το φαγητό και τον ύπνο.

Μεγαλώνοντας, προσπάθησε να γνωρίσει περισσότερο τον πατέρα που έχασε τόσο νωρίς μέσα από τις αφηγήσεις της μητέρας του, συγγενών και φίλων του.

Έτσι, γνώρισε έναν άνθρωπο ιδιαίτερα μετριοπαθή, ο οποίος δεν μιλούσε για τη δράση του στην ΕΟΚΑ, ούτε για όσα είχε κάνει.

Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει, όταν κάποτε ο Αρχηγός του ζήτησε να καταγράψει τη δράση του, ο Τάσος Μάρκου απάντησε: «Όσα έκανα ήταν υποχρέωσή μου προς την πατρίδα και ως εκ τούτου δεν έχω κάτι να πω για τον εαυτόν μου».

«Νομίζω ότι αυτή η απάντηση περιγράφει πολύ καλά τον πατέρα μου», σημειώνει.

«Ως παιδί έβλεπα μόνο τη δύναμη. Ως ενήλικας κατάλαβα το βάρος»

Στη συζήτηση με το ΚΥΠΕ, ο Πάρης Μάρκου επιστρέφει συχνά στην εικόνα του πατέρα του με τη στολή.

Δεν ξεχωρίζει μια συγκεκριμένη ανάμνηση ως την πιο έντονη. Αυτό που έχει μείνει μέσα του είναι η συνολική εικόνα ενός πατέρα που, μόνο και μόνο επειδή ήταν παρών, έκανε ένα παιδί να αισθάνεται προστατευμένο.

«Για ένα παιδί έξι ετών αυτό ήταν ο πατέρας του, ο άνθρωπος που πίστευε ότι μπορούσε να τον προστατεύσει από τα πάντα», λέει.

Χρόνια αργότερα, όταν ακολούθησε και ο ίδιος τη στρατιωτική ζωή, η ίδια εικόνα απέκτησε διαφορετικό νόημα.

«Κατάλαβα τι σήμαινε αυτή η στολή για εκείνον και πόση ευθύνη κουβαλούσε. Ως παιδί έβλεπα μόνο τη δύναμη. Ως ενήλικας κατάλαβα το βάρος».

Η δική του πορεία στις Ένοπλες Δυνάμεις τον βοήθησε, όπως εξηγεί, να κατανοήσει καλύτερα και τη στάση του πατέρα του απέναντι στους άνδρες του.

«Ο διοικητής δεν είναι μόνο αυτός που δίνει εντολές. Είναι αυτός που μπαίνει

μπροστά και που αναλαμβάνει πρώτος την ευθύνη».

«Τα δικά του παιδιά ήταν πλέον οι στρατιώτες του»

Ο Πάρης Μάρκου δεν θυμάται καθαρά την τελευταία φορά που είδε τον πατέρα του.

Δεν θέλει, όπως λέει, να δημιουργήσει σήμερα μια ανάμνηση που μπορεί να μην έγινε έτσι.

«Ήμουν σχεδόν έξι ετών και δεν θυμάμαι καθαρά την τελευταία στιγμή που τον είδα. Δεν θέλω, τόσα χρόνια μετά, να δημιουργήσω μια σκηνή που ίσως δεν έγινε έτσι».

Γνωρίζει, όμως, από τη μητέρα του τι συνέβη μέσα στις κρίσιμες εκείνες ώρες.

Ο Τάσος Μάρκου επικοινωνήσε μαζί της και της ζήτησε να μεταφέρει τα παιδιά στη Λεμεσό, κοντά στους γονείς της, ώστε να είναι ασφαλή. Της είπε ακόμη πως από εκείνη τη στιγμή θα έπρεπε να σταθεί δίπλα στα παιδιά και να τα προσέχει, γιατί «τα δικά του παιδιά ήταν πλέον οι στρατιώτες του».

Η φράση αυτή, όπως εξομολογείται ο Πάρης, τον πλήγωσε όταν ήταν μικρός.

«Αναρωτιόμουν πως μπορούσε να λέει ότι τα παιδιά του ήταν οι στρατιώτες του, ενώ είχε εμάς».

Μεγαλώνοντας και υπηρετώντας και ο ίδιος στον στρατό, κατάλαβε τι εννοούσε.

«Δεν μας άφηνε στην άκρη. Είχε ήδη φροντίσει να είμαστε ασφαλείς και εκείνη την ώρα ένιωθε υπεύθυνος για τους άνδρες του και για το χρέος που είχε απέναντι στην πατρίδα».

«Το σπίτι μας περίμενε»

Οι ημέρες της εισβολής, όπως τις θυμάται ο Πάρης, ήταν για την οικογένεια γεμάτες φόβο και αγωνία.

Ήταν μικρός για να καταλάβει τον πόλεμο. Καταλάβαινε όμως ότι κάτι πολύ κακό συνέβαινε.

«Θυμάμαι τις σειρήνες, το ραδιόφωνο, τις πληροφορίες που έφταναν

αποσπασματικά. Είχαμε πάει στη Λεμεσό για να είμαστε ασφαλείς, αλλά δεν ξέραμε που βρισκόταν ο πατέρας μας ούτε αν ήταν καλά».

Για τη μητέρα του, από εκείνη την ημέρα ξεκίνησε μια ζωή αναζήτησης.

Κάθε νέα πληροφορία μπορούσε να γεννήσει ξανά την ελπίδα. Κάθε μαρτυρία για αιχμαλώτους μπορούσε να σημαίνει ότι ίσως ο Τάσος Μάρκου ήταν ζωντανός.

«Κάθε πληροφορία για αιχμαλώτους, κάθε μαρτυρία, μας έκανε να ελπίζουμε ξανά».

Και κάθε φορά η ελπίδα έδινε τη θέση της στην απογοήτευση.

«Το σπίτι μας περίμενε. Αυτή είναι ίσως η πιο απλή περιγραφή. Δεν υπήρχε τάφος, δεν υπήρχε ένα τέλος, δεν υπήρχε ένας τόπος να πάμε. Η ζωή συνέχιζε, αλλά ένα μέρος μας έμενε πάντα στον Αύγουστο του 1974, όπως και για χιλιάδες άλλες οικογένειες».

Η μητέρα του Πάρη δεν σταμάτησε ποτέ να αναζητά. Μπροστά στα παιδιά προσπαθούσε να είναι δυνατή, να τα κρατήσει ενωμένα και να συνεχίσει τη ζωή της οικογένειας μέσα στην αβεβαιότητα.

«Δεν ξέρω πώς άντεξε η μητέρα μου. Μπροστά μας προσπαθούσε να είναι δυνατή, μας κράτησε ενωμένους και έγινε πράγματι και μάνα και πατέρας».

Η μητέρα του έφυγε από τη ζωή το 2004, χωρίς να έχει πάρει την απάντηση που περίμενε σε όλη της τη ζωή.

Η αγωνία, όμως, δεν τελείωσε μαζί της.

Σήμερα, ο Πάρης Μάρκου, έχοντας και ο ίδιος υπηρετήσει ως στρατιωτικός, μπορεί να βλέπει τα γεγονότα με διαφορετική ματιά.

«Σήμερα, ως στρατιωτικός, μπορώ να δω τα γεγονότα πιο ψύχραιμα. Ως γιος όμως δεν μπορώ να δεχθώ υποθέσεις στη θέση της αλήθειας».

Και η θέση του παραμένει ξεκάθαρη. «Μέχρι να έχουμε τεκμηριωμένη απάντηση, ο πατέρας μου παραμένει αγνοούμενος».

«Η υπερηφάνεια δεν γεμίζει την άδεια θέση στο τραπέζι»

Τι σημαίνει, άραγε, για ένα παιδί να μεγαλώνει γνωρίζοντας ότι ο πατέρας του

είναι ένας από τους ήρωες της Κύπρου;

Ο Πάρης Μάρκου απαντά στην ερώτηση του ΚΥΠΕ χωρίς εξιδανικεύσεις, αλλά με τη βιωμένη αλήθεια ενός παιδιού που μεγάλωσε με την απουσία του πατέρα του.

«Για τον κόσμο ήταν ο Τάσος Μάρκου, ο ήρωας της Μιας Μηλιάς. Για εμάς ήταν ο πατέρας μας που δεν γύρισε στο σπίτι».

Όπως είπε «μεγαλώνεις, ασφαλώς, με υπερηφάνεια, αλλά η υπερηφάνεια δεν γεμίζει την άδεια θέση στο τραπέζι, δεν αντικαθιστά τον πατέρα στις γιορτές, στις δύσκολες στιγμές ή στις αποφάσεις της ζωής σου».

Μεγαλώνοντας, ο Πάρης αισθάνθηκε και την ευθύνη του ονόματος που κουβαλούσε.

Όταν εισήλθε στη Στρατιωτική Σχολή Ευελπίδων και ακολούθησε τη δική του πορεία στην Εθνική Φρουρά, συνάντησε ανθρώπους που είχαν γνωρίσει τον πατέρα του.

Από τον τρόπο με τον οποίο μιλούσαν γι' αυτόν κατάλαβε πόσο τον εκτιμούσαν.

«Δεν αισθάνθηκα ότι η δική μου πορεία ήταν εξασφαλισμένη επειδή ήμουν γιος του. Αντίθετα, ένιωθα ότι έπρεπε κάθε μέρα να αποδεικνύω ποιος είμαι εγώ και να προσέχω να μη φανώ ανάξιος του ονόματός του».

Ίσως, προσθέτει, η απόφασή του να γίνει στρατιωτικός να ήταν και ένας τρόπος να πλησιάσει τον πατέρα του.

«Όσο μεγάλωνα και αναλάμβανα και εγώ ευθύνη για ανθρώπους, τόσο καταλάβαινα καλύτερα τις επιλογές του».

Η επιστολή

Ανάμεσα στα προσωπικά αντικείμενα του Τάσου Μάρκου υπάρχει μια επιστολή, που έχει ιδιαίτερη σημασία για τον Πάρη.

Του την έστειλε από τη Σχολή Πεζικού στη Χαλκίδα, όπου βρισκόταν για εκπαίδευση. Ο Πάρης ήταν ακόμη παιδί.

Δεν είναι, όπως λέει, μια επιστολή με μεγάλες κουβέντες.

Είναι ένας πατέρας που γράφει στο παιδί του και το συμβουλεύει να μην ταλαιπωρεί τη μητέρα του, να είναι υπάκουο και να την ακούει.

«Όταν τη διαβάζω, δεν βλέπω τον αξιωματικό ή τον ήρωα. Ακούω τον πατέρα μου να μου μιλά».

Η οικογένεια διατηρεί επίσης τη στολή, το ξίφος και το πηλήκιο του Τάσου Μάρκου.

Όμως, η επιστολή είναι διαφορετική.

«Είναι δική του και είναι γραμμένη για μένα».

«Αυτό που λείπει είναι η αλήθεια για την τύχη του»

Ο Πάρης Μάρκου αναγνωρίζει ότι ο πατέρας του έχει τιμηθεί από την Κυπριακή Δημοκρατία, την Ελλάδα, την Εθνική Φρουρά και την κοινωνία.

«Θα ήμουν άδικος αν δεν το αναγνώριζα. Η οικογένειά μας είναι ευγνώμων γι' αυτό».

Υπάρχει, όμως, κάτι που παραμένει πάνω από κάθε τιμή, λέει στο Κυπριακό Πρακτορείο Ειδήσεων.

«Αυτό που λείπει είναι το πιο σημαντικό. Η αλήθεια για την τύχη του».

Όσο ο Τάσος Μάρκου παραμένει αγνοούμενος, καμία τιμή και κανένα μνημείο δεν μπορούν, όπως λέει, να κλείσουν την πληγή.

«Η πολιτεία πρέπει να συνεχίσει να αναζητά απαντήσεις, όχι μόνο για τον Τάσο Μάρκου, αλλά για κάθε αγνοούμενο και κάθε οικογένεια που περιμένει».

Ο ίδιος θεωρεί εξίσου σημαντικό οι νέες γενιές να γνωρίσουν ποιος ήταν ο Τάσος Μάρκου και γιατί έκανε τις επιλογές που έκανε.

Να μην γνωρίζουν μόνο το όνομά του από έναν δρόμο, ένα στάδιο, έναν ανδριάντα ή ένα στρατόπεδο.

Να γνωρίζουν τον άνθρωπο.

«Η ουσιαστικότερη τιμή προς όσους αγωνίστηκαν και υπέφεραν για αυτόν τον τόπο είναι να μην παραδώσουμε στις επόμενες γενιές τις διαιρέσεις του χθες,

αλλά την προοπτική ενός καλύτερου αύριο».

«Η ιστορία δεν πρέπει να γίνεται εργαλείο μίσους»

Απευθυνόμενος στους νέους, που δεν έζησαν τα γεγονότα του 1974, ο Πάρης Μάρκου τους καλεί να διαβάσουν, να ρωτήσουν και να μάθουν.

Όχι μέσα από τον φανατισμό.

«Η ιστορία δεν πρέπει να γίνεται εργαλείο μίσους. Πρέπει να μας βοηθά να καταλαβαίνουμε τα λάθη μας και να μην τα επαναλαμβάνουμε», αναφέρει.

Το 1974, σημειώνει, δεν είναι ένα μακρινό γεγονός που αφορά μόνο τη γενιά του.

Η κατοχή, οι πρόσφυγες, οι εγκλωβισμένοι και οι αγνοούμενοι εξακολουθούν να αποτελούν μέρος της ζωής του τόπου.

«Να κοιτάζουν μπροστά, αλλά να ξέρουν τι έχει προηγηθεί. Να μη θεωρούν την ελευθερία και τη δημοκρατία δεδομένες».

Και, ως πρώην στρατιωτικός, στέλνει ακόμη ένα μήνυμα. Ότι η ευθύνη για τον τόπο δεν ανήκει μόνο στους πολιτικούς, αλλά ανήκει σε όλους.

«Ένας λαός που δεν γνωρίζει την Ιστορία του δεν έχει μνήμη. Ένας λαός, όμως, που μένει καθηλωμένος σε αυτήν, χωρίς να αντλεί διδάγματα και χωρίς να σχεδιάζει το μέλλον του, κινδυνεύει να βαδίζει χωρίς πυξίδα. Χρειαζόμαστε ενότητα, κοινό προσανατολισμό και ένα σοβαρό σχέδιο για το αύριο. Γιατί η ουσιαστικότερη τιμή προς όσους αγωνίστηκαν και υπέφεραν για αυτόν τον τόπο είναι να μην παραδώσουμε στις επόμενες γενιές τις διαιρέσεις του χθες, αλλά την προοπτική ενός καλύτερου αύριο», είπε.

«Πατέρα, μου έλειψες σε όλη μου τη ζωή»

Στο τέλος της συνομιλίας με το ΚΥΠΕ, η συζήτηση μας με τον Πάρη Μάρκου γίνεται πιο προσωπική. Τον ρωτούμε αν μπορούσε σήμερα να πει στον πατέρα του μόνο μία φράση, ποια θα ήταν;

Ο Πάρης Μάρκου δεν χρειάζεται χρόνο για να απαντήσει.

«Πατέρα, μου έλειψες σε όλη μου τη ζωή. Ελπίζω να στάθηκα αντάξιος του ονόματός σου. Λυπάμαι που δεν γνώρισες τα παιδιά μου».

Και αν ο Τάσος Μάρκου μπορούσε να του απαντήσει;

Εδώ ο Πάρης διστάζει.

Δεν θέλει να βάλει λόγια στο στόμα του ανθρώπου που έχασε τόσο μικρός.

«Δεν ξέρω. Και, για να είμαι ειλικρινής, διστάζω να βάλω λόγια στο στόμα του. Δεν ήταν άνθρωπος των μεγάλων δηλώσεων».

Ίσως, όμως, να του έλεγε να φροντίζει την οικογένειά του, να έχει το κεφάλι ψηλά και να κάνει το καθήκον του χωρίς να περιμένει ανταλλάγματα.

Και ίσως, λέει, να του ζητούσε να μη μιλά μόνο για εκείνον, αλλά «να μιλά για όλους τους αγνοούμενους και για όλες τις οικογένειες που ακόμη περιμένουν».

Γιατί, τελικά, πίσω από κάθε αγνοούμενο υπάρχει μια οικογένεια. Υπάρχει μια μητέρα που περίμενε. Ένα παιδί που μεγάλωσε χωρίς απαντήσεις. Μια θέση που έμεινε κενή. Και μια πόρτα που, για χρόνια, μπορεί να άνοιγε ξανά μόνο στη φαντασία.

Για τον κόσμο, ο Τάσος Μάρκου είναι ο ήρωας. Για την Ιστορία είναι ένα σύμβολο του καθήκοντος και της προσφοράς.

Για τον Πάρη Μάρκου, όμως, είναι ο άνθρωπος που θυμάται με τη στολή μέσα στο σπίτι. Ο πατέρας που τον έκανε να αισθάνεται ασφαλής. Ο άνθρωπος που του έγραψε μια μικρή επιστολή από τη Χαλκίδα. Ο άνθρωπος που δεν πρόλαβε να γνωρίσει τα παιδιά του. Και πάνω απ' όλα, ο πατέρας που δεν γύρισε ποτέ.

Και ίσως αυτή να είναι η πιο συγκλονιστική πλευρά της ιστορίας του Τάσου Μάρκου: ότι πίσω από τον ήρωα υπάρχει ένας γιος, που περισσότερα από πενήντα χρόνια μετά την εισβολή, δεν ζητά τίποτε περισσότερο από αυτό που περιμένουν όλες οι οικογένειες των αγνοουμένων. Την αλήθεια.

Μέχρι τότε, ο Τάσος Μάρκου παραμένει αγνοούμενος. Αλλά για τον γιο του θα παραμένει πάντοτε κάτι ακόμη πιο βαθύ από έναν ήρωα.

Ο πατέρας του.

Ποιός είναι ο Τάσος Μάρκου

Ο Τάσος Μάρκου (1936–1974) είναι ένας από τους πιο εμβληματικούς ήρωες της σύγχρονης κυπριακής ιστορίας, γνωστός για τη δράση του στον αγώνα της ΕΟΚΑ (1955-1959) και την απaráμιλλη ανδρεία που υπέδειξε κατά τη διάρκεια της τουρκικής εισβολής στην Κύπρο το 1974. Γεννήθηκε στο Παραλίμνι το 1936. Εντάχθηκε νωρίς στον απελευθερωτικό αγώνα της ΕΟΚΑ εναντίον της αγγλικής αποικιοκρατίας, αναλαμβάνοντας σημαντική δράση ως τομεάρχης στην περιοχή Κυθρέας. Μετά το τέλος του αγώνα της ΕΟΚΑ, πήγε στην Αθήνα όπου σπούδασε στη Στρατιωτική Σχολή Ευελπίδων, από την οποία αποφοίτησε ως Αξιωματικός.

Η Δράση του στην Εθνική Φρουρά

Με την επιστροφή του στην Κύπρο, κατατάχθηκε στην νεοσύστατη Εθνική Φρουρά. Ήταν γνωστός για το υψηλό φρόνημα, τη στρατιωτική του κατάρτιση και την αφοσίωσή του στην υπεράσπιση της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Η Τουρκική Εισβολή του 1974

Κατά τη διάρκεια της εισβολής του Αττίλα το καλοκαίρι του 1974, ο Ταγματάρχης τότε Τάσος Μάρκου ανέλαβε την οργάνωση της αμυντικής γραμμής στη βόρεια περιοχή της Λευκωσίας και στον τομέα της Μίας Μηλιάς – Κυθρέας: Διοικούσε το 281 Τάγμα Πεζικού και στη συνέχεια το 315 Τάγμα Επιστράτευσης.

Κατά τη δεύτερη φάση της εισβολής (Αττίλας II), οι τουρκικές δυνάμεις επιτέθηκαν με συντριπτική υπεροχή αρμάτων και αεροπορίας. Ο Τάσος Μάρκου αρνήθηκε να εγκαταλείψει τις θέσεις του, προσπαθώντας να συγκρατήσει την προέλαση του εχθρού και να καλύψει την υποχώρηση των ανδρών του.

Η Εξαφάνιση

Η τελευταία φορά που επικοινωνήσε μέσω ασυρμάτου με το ΓΕΕΦ ήταν το απόγευμα της 15ης Αυγούστου 1974, δηλώνοντας ότι θα παρέμενε στη θέση του να πολεμήσει. Έκτοτε τα ίχνη του χάθηκαν στην περιοχή μεταξύ Μίας Μηλιάς και Κυθρέας.

Θεωρείται αγνοούμενος πολέμου, αν και για τον κυπριακό ελληνισμό είναι ένας διαχρονικός ήρωας και σύμβολο αυτοθυσίας. Μετά την εξαφάνισή του, προήχθη

τιμητικά στον βαθμό του Αντιστράτηγου.

Πηγή: ΚΥΠΕ